

NVD code Dood Dier Materiaal

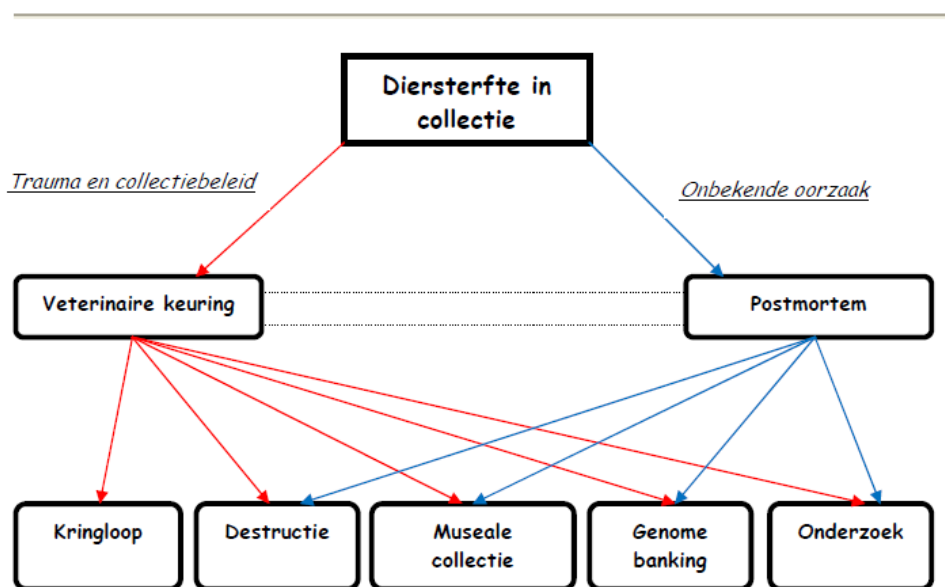
De NVD code Dood Dier Materiaal is vastgesteld tijdens de ALV op 23 november 2017 en vervangt de vorige versie van maart 2009.

Diersoorten gaan als dood materiaal een steeds belangrijkere handelswaarde vertegenwoordigen. De BUDEP/Cites wetgeving, die gericht is op het stoppen of terugdringen van de handel in bedreigde diersoorten is dan ook van kracht op zowel het levende dier als (delen van) dode dieren. Ondanks het feit dat de NVD dierentuinen de BUDEP/Cites wetgeving uiteraard in acht nemen, is het niet uitgesloten dat – zonder medeweten van deze dierentuinen – dode dieren in een illegaal circuit kunnen belanden. Ook dieren uit dierentuinen, die zijn gestorven en verhandeld voordat zij op een van de appendices van Cites belanden, kunnen problemen opleveren. Derden, die geen vergunning bezitten, dienen aan te tonen dat dode dieren voor een bepaalde datum zijn verkregen. Dit kan betekenen dat dierentuinen worden betrokken in zaken waarbij derden verdacht worden van illegale activiteiten. Tenslotte kunnen ook legale transfers van dode dieren, net zoals bij levende dieren, imagoschade bij de NVD dierentuinen veroorzaken.

Deze code, ten behoeve van een algemeen beleid voor dood diermateriaal, gaat verder dan alleen het voorkomen van ongewilde illegale activiteiten met dode dieren, die afkomstig zijn uit NVD dierentuinen. Aspecten als de educatieve en wetenschappelijke waarde van het conserveren van (bedreigde) diersoorten, het bieden van onderzoeksmogelijkheden aan dood materiaal of het gebruik van in dierentuinen gestorven dieren als voedselbron voor carnivoren zijn eveneens in deze code opgenomen.

Traject na de dood

Een overzicht van de 'gebeurtenissen' die kunnen plaatsvinden nadat een dier in een dierentuin is gestorven, is schematisch weergegeven in figuur 1. De Europese Balai Directive (bezem richtlijn) schrijft voor dat een postmortem onderzoek noodzakelijk is voor alle dieren die NIET zijn gestorven ten gevolge van een ongeval (trauma) waarbij "ooggetuigen aanwezig waren".



Figuur 1: Schematische weergave van het beleid ten aanzien van het traject van dooddier materiaal van dieren die in NVD dierentuinen zijn gestorven

Euthanasie die in het kader van collectiebeleid wordt uitgevoerd, is niet in de Balai Directive opgenomen maar zou onder de categorie 'trauma' kunnen vallen. De meeste dode dieren worden eerst ter sectie aangeboden. Deze kadavers blijven eigendom van het desbetreffende NVD-lid en komen in beginsel na sectie terug naar de NVD-dierentuin waar ze gestorven zijn. De volgende categorieën van 'eindfasen' van dood diermateriaal kunnen worden onderscheiden:

Museale Collectie: Dode diersoorten of delen hiervan kunnen in een interne of externe museale collectie worden ondergebracht. Een dergelijke collectie heeft zowel een educatieve als wetenschappelijke waarde. Dieren worden alleen geprepareerd door erkende preparateurs, die zijn aangesloten bij de Nederlandse Vereniging van Preparateurs (<http://www.prepareren.nl>), of een vergelijkbare internationale organisatie, of door preparateurs verbonden aan erkende (internationale) instellingen, zoals musea en universiteiten. Dieren worden alleen afgestaan, bij voorkeur onder bruikleen, aan erkende instellingen, zoals musea, collega-dierentuinen of universiteiten en andere wetenschappelijke instituten. Het wordt ten stelligste ontraden om dood diermateriaal te doneren aan particulieren. Een dierentuin kan ervoor kiezen om (delen van) dode dieren in depot te stallen bij een preparateur, maar het doorsturen door een preparateur mag uitsluitend gebeuren na goedkeuring door de NVD-dierentuin, zodat altijd bekend is waar een (deel van een) dood dier zich bevindt.

Onderzoek: Naast taxonomisch onderzoek aan geprepareerde dieren in musea, kunnen delen van dieren van belang zijn voor bijvoorbeeld anatomisch of fysiologisch onderzoek. Materiaal kan alleen worden afgestaan aan universiteiten en andere gerenommeerde wetenschappelijke instituten.

Genome resource banking: Het opslaan van ovaria en testes van gestorven dieren kan van belang zijn voor lange termijn conservatie van een diersoort.

Bij ieder geval, zowel bij afstoten (doneren of uitlenen) aan een museale collectie, onderzoek of genome resource banking, moet schriftelijk vastgelegd te worden dat het dood diermateriaal niet zonder schriftelijke toestemming van de NVD-dierentuin waar het dier gestorven is, naar een andere bestemming wordt overgebracht. Op deze manier weet iedere NVD-dierentuin waar de (delen van) bij hen gestorven dieren zich bevinden.

Destructie: Van toepassing op alle dieren die:

- Niet van belang zijn voor conservatie en/of wetenschappelijk onderzoek.
- Niet zijn goedgekeurd om als voedselbron te dienen.
- Overleden zijn aan ziekten waarvoor veterinaire bepalingen gelden.
- Overleden zijn door een trauma waarbij na veterinaire keuring ziekten zijn geconstateerd waarvoor veterinaire bepalingen gelden.

Het is de verantwoordelijkheid van iedere NVD-dierentuin om met het destructiebedrijf vast te leggen dat ter destructie aangeboden dieren ook daadwerkelijk vernietigd worden.

Het spreekt voor zich dat instellingen die dood diermateriaal verkrijgen over de benodigde vergunningen dienen te beschikken. De desbetreffende NVD-dierentuin dient zich daarvan vooraf te vergewissen.

Registratie en identificatie

Dierentuinen zijn NIET juridisch verantwoordelijk voor illegaal gebruik van dood diermateriaal, nadat dat diermateriaal op legale wijze de dierentuin heeft verlaten. Deze verantwoordelijkheid ligt bij het ontvangende instituut of persoon. Echter, het opduiken van diermateriaal van een NVD-dierentuin op een ongewenste plaats kan wel leiden tot imagoschade; vandaar dat grote terughoudendheid moet worden betracht bij het afstoten van dood diermateriaal. Een goede identificatie en registratie van de voor sectie aangeboden dieren is hierbij van belang.

De volgende gegevens dienen van ieder dier in ZIMS te worden opgenomen:

- Plaats van postmortemonderzoek en datum van afgifte aan een extern instituut.
- Rapport nummer van postmortemonderzoek.
- Datum (eventuele) terugkomst dood dier na extern postmortemonderzoek.
- Opslagplaats van bevroren dood diermateriaal in dierentuin.
- Datum afspraak vernietiging van dode dieren.
- Naam en datum afgifte materiaal aan externe preparateur.
- Datum terugkomst geprepareerd materiaal.
- Instituten en personen die (delen van) dood diermateriaal hebben verkregen, alsmede condities zoals leen, donatie enz.
- Referenties aan vergunningen bij afstaan van dood diermateriaal aan derden.